REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare *nr. 30.*
Scrisori nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în fiĕcare d..
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése luni 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Tôrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 19. | Brașov, Sâmbătă 25 Ianuarie (7 Februarie). | 1903.

Sórtea unui catechet român.

Le este încă de sigur în viuă memorie cetitorilor noștri casul întêmplat cu preotul și catechetul român de la Bârcia mică, comună din apropierea Devei. El a fost discutat în urma unei interpelațiunĭ și în congregația comitatului Hunedórei în Decemvrie anul trecut. Un cas acesta destul de surprindĕtor, ce caracteriséză stările triste de astădĭ. Il vom reaminti pe scurt.

Episcopul român unit din Lugoș a numit paroch în Bârcia-mică și catechet la școlele de stat de aicĭ și din Deva pe părintele Iosif Stupineanu. Acésta s'a întêmplat pe la finitul lunei lui Noemvrie 1902.

Abia a sosit acest preot în noua sa parochie, abia și-a început a-și împlini misiunea de catechet și ĕtă că a și fost luat la ochĭ de către stăpânii dilei din comitat, ajungênd a fi încurcat într'un conflict, la care nicĭ că s'a putut gândi.

Pe la începutul lui Decemvrie st. n. 1902 părintele Stupineanu s'a presentat la școla poporală de stat din Bârcia-mică spre a-și începe activitatea de catechet. Intrând în clasă elevii l'au salutat unguresce urându i bună diminéță. Acésta l'a îndemnat de a-le atrage atențiunea scolarilor, că pe preotul lor român se cuvine sĕ-l salute românesce.

Cum s'a întêmplat, cum nu, destul că prin aceste cuvinte preotul nu numai și-a aprins paie în cap, dér a ajuns a fi de present chiar urmărit de procuror ca unul care ar fi agitat în contra unei naționalitățĭ pe basa §-lui 172, punct 2 din codul penal.

Dăm loc mai jos în traducere românéscă actului de acusare al procurorului din Deva, ce l'am primit în copie și din care se póte vedé destul de lămurit pe ce motive este adĭ urmărit ca agitator preotul Stupineanu.

Acesta a declarat la cercetare că n'a dis către scolarĭ de cât cuvintele amintite mai sus și négă ceea-ce au depus câțĭ-va școlarĭ și parințĭ ai acestora, precum și învĕțătorul școlei de stat în contra lui, ca necorĕspundĕtor adevĕrului.

Este la rêndul tribunalului de a decide asupra actului de acusare al procurorului și a escepțiunilor, pe carĭ eventual le va face în contra acestui act acusatul, care fără de veste sĕ vede băgat deodată în acest foc.

Noi ne vom mărgini aicĭ numai de a stabili cele ce au premers dării în judecată a părintelui catechet.

Cuvintele ce le-a fost adresat catechetul școlarilor pentru a-le atrage atențiunea, că pe dênsul se cade a'l saluta românesce, nu scim pe ce cale au alarmat senatul școlar din acea comună, care s'a grăbit a-le declara de antimaghiare și nepatriotice și a oprit pe Stupineanu de a mai întra în școlă. Inspectorul reg. ung. de școle a raportat casul, cum l'a priceput el, comitetului administrativ al comitatului și acesta l'a însărcinat pe inspector a face o anchetă.

Cu acésta ocasiune fóia comitatului „Hunyadvarmegye“ a scris despre preotul Stupineanu un articul, în care a ațițat contra lui presentându-l ca pe un trădător de patrie.

Intr'aceea aflând despre cas, P. S. Sa Episcopul din Lugoș a tras imediat în cercetare pe preotul Stupinean. După terminarea cercetării făcute de organele bisericescĭ, Episcopul a avisat pe inspectorul de școle Rethy, că din partea superiorității eclesiastice parochul și catechetul, numit de dênsul, n'a fost aflat vinovat de faptele, ce i-se impută.

Mai înainte de acésta casul a fost atins și în congregația comitatensă, în urma unei interpelărĭ energice a advocatului Hossu-Longinu. Atuncĭ fișpanul a dis că păr. Stupinónu n'a fost numit catechet din partea ministerului.

Acésta însĕ nicĭ nu se putea, ci ministru avea sĕ aprobe numai numirea catechetului de către Episcopul. Dér inspectorul școlar a raportat astfel ministrului, încât acesta, după informațiunea ce-o avem, nu numai că n'a întărit pe noul catechet, dér a cerut sĕ nu i se mai permită a întra în scólele de stat.

Acum școlarii românĭ unițĭ au rĕmas fără catechet, ér acesta fără de pâne, căcĭ după-cum s'au întors lucrurile în curênd nu va mai puté fi nicĭ preot; procesul de agitare ce e pornit acum contra lui, póte sĕ-l pericliteze décă se va termina cu condamnarea lui.

N'avem dreptate decĭ, când dicem, că casul de față caracteriséză mult stările deplorabile de astădĭ?

Reforma administiației comunale. Ministrul president și de interne Coloman *Szell* a declarat în ședința de alaltăerĭ a dietei, că reforma administrației comunale e în ajun de a-se face și că în privința acésta va da lămurirĭ cu ocasia desbaterei budgetului ministeriului de interne.

Reforma regulamentului intern in „Reichsrath“. La ordinea dilei în „Reichsrath“ se află moțiunile referitóre la regulamentul intern. S'au anunțat sĕ ia cuvêntul: Dr. *Paçak*, Dr. *Kramarz* și Dr. *Lueger*. Partidele germane nu vor vota reforma, décă acésta ar fi alcătuită în sensul, ca o minoritate însemnată sĕ pótă fi asuprită, dér nu se vor opune reformei, care va fi alcătuită în sensul, ca pe lângă salvarea principiului libertății cuvêntului sĕ fie zădărnicită orĭ-ce obstrucție trasă de pĕr. In „Reichstagul“ german se ventilase idea, de a proclama „starea escepțională“ pentru casurĭ, când s'ar provoca scene necuviinciόse în parlament și de a arbora în acest cas drapelul negru. Cehii din drépta contempléză tot în felul acesta reforma regulamentului. Ei sunt de părere de a se da președintelui puterea discreționară de a aplica la cas de nevoie regulamentul după buna lui chibzuială. Undeputat ceh spunea în tótă sinceritatea: *„Ar fi de ajuns un paragraf alrîndașului* (Hausknechtsparagraph)“, adecă președintele sĕ pótă da afară din parlament pe cei gălăgioșĭ, cum un cârciumar dă afară din cârciumă pe un bețiv, chemând rîndașul și luându-l de guler. Partidele germane s'ar opune la votarea unui asemenea paragraf, de óre-ce ele doresc în adevĕr ordinea, însĕ în același timp vor sĕ păzéscă și demnitatea parlamentului.

Pregătirĭ de rĕsboiŭ. Pe fie-care di depeșile arată câte o mișcare și o nouă pregătire, în vederea unui rĕsboiŭ. „Berliner Tagblatt“ anunță, că direcția căilor ferate din Turcia a primit ordin d'a pregăti numĕróse vagóne, carĭ sĕ fie la disposiția guvernului în orĭ-ce moment. Guvernul bulgar a comandat la o fabrică de încălțăminte din Belgrad 50 mii de părechĭ de cisme militare. Legațiunea rusă din Constantinopol a luat protecțiunea Macedonenilor, carĭ se întorc din Bulgaria. La Kiustendil, numĕrul refugiaților este așa de mare, încât e temere de marĭ turburărĭ produse la hotarul bulgaro-turc. Ministrul de interne Lindscanoff a plecat în persónă la Kiustendil, ca sĕ ia mĕsurĭ de prevenire pentru orĭ-ce agitațiunĭ periculóse. Este vorba de a se proclama starea de asediu la Kiustendil și Filipopol.

Esplicațiunea ministrului president Combes. In cursul discuțiunei asupra proiectului de buget al ministeriului instrucțiunei publice, președintele consiliului d-l *Combes* a declarat că voesce a restabili sensul exact al cuvintelor ce a

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Petru Pavel Aron.

Intêmpinarea unei nedrepte aprecierĭ istorice despre acest Episcop.

(Fine).

„Un om deosebit n'a fost“; urméză d-l Iorga. — Aron, îndată ce a fost numit vicariu, întâiŭ episcopesc apoi apostolic, a început sĕ lucreze pentru înființarea școlelor, plănuite de Klein, și sĕ organiseze mănăstirea cu călugărĭ erudițĭ, destinațĭ a fi profesorii școlelor. Și după confirmarea sa de episcop și reîntórcerea din Viena, în 1754, prima sa grije a fost deschiderea școlelor, în numĕr de trei, desvoltate pe urmă în școlă primară, gimnasiu séu liceu, și seminar séu facultate teologică. Din primul an, în 1754, aceste școlĭ erau cercetate de 300 de elevĭ, pe la 1757 de 500, carĭ toțĭ primiau în tóte dilele pâne, Dumineca fiertură, și unii haine și cărțĭ; ér seminariștii intrégă întreținerea în internat.

Altă mănăstire înființă Aron în Alba-Iulia, cu gândul de a deschide și acolo un seminariu. Cum ne spune d-l canonic Bunea, „Aron pornise o lucrare salutară de a rĕsturna și organisa tóte mănăstirile mai însemnate, așa încât în ele sĕ se țină școle bune și chiar și seminarii, prin carĭ poporul român sĕ pótă fi scos din întunerec... Dér Calvinii și agenții Sêrbilor au împiedecat esecutarea acestei lucrărĭ marĭ și folositóre“. (p. 323). Pentru-că la 1759 începù revoluțiunea emisariului sêrbesc Sofronie, pentru a cărui înăbușire generalul Bukow a ars și a dĕrîmat mai tóte mănăstirile.

La mórtea episcopului, în 1764, se aflau 55 de școle săteștĭ, înființate de el. Afară de aceea, Aron se îngrija sĕ trimită tinerĭ pe la școlele strĕine, în Viena, Têrnavia, Roma și chiar în Neapole obținuse un loc pentru un student român unit, deși acolo nu se primiau până atuncĭ decât tinerĭ de confesiunea greco-orientală.

Ca razĕm al școlelor, el a pus fundamentul unei bibliotecĭ; din resturile tipografiei de la Alba-Iulia a înființat cu multe cheltuelĭ o nouă tipografie în Blașiŭ, lăsată de el diecesei; a organisat clerul și s'a îngrijit de înzestrarea și cultivarea lui; a scris el însușĭ mai multe cărțĭ și a tradus din nou biblia; a creat în jurul sĕu un cerc de ómenĭ erudițĭ; și prin acéstă pleiadă de bărbațĭ luminațĭ s'a pornit acel curent, la început lin și abia perceptibil, ér mai târdiu tot mai puternic, de cultură națională, care a unit frânturile neamului românesc din tóte țĕrile într'un singur gând și într'o singură aspirațiune.*)

Simplu în îmbrăcăminte, frugal și mai mult decât cumpĕtat în mâncare, de un ascetism chiar regretabil, închinat cu totul binelui public și în special culturei neamului sĕu, episcopul P. P. Aron ducea o viéță de om sfânt. Atât din averea moștenită de la părințĭ, cât și din veniturile episcopescĭ, din carĭ el nu cheltuia pentru traiul sĕu mai mult de trei creițarĭ pe di, Aron cumpĕrà domeniul din Cut cu 32,000 fiorinĭ, din care 8000 adunațĭ de la cler, și creà mai multe alte proprietățĭ, precum vii, fênațe, morĭ, stupinĭ, povêrnițe de rachiu ș. a. Și tótă averea sa împreună cu sumele împrumutate statului și cu dobênda lor legală, o lăsà prin testament școlelor și fundațiunilor făcute de el, obligând pe urmașii sĕi episcopĭ, ca din crescerea acestor veniturĭ sĕ înființeze alte institute de educațiune în Hațeg, în Făgăraș, în Halmagiŭ și în Rĕșinarĭ.

Se póte dice óre despre un asemenea om, că „n'a fost un om deosebit? că, un simplu cinstit călugăr, n'a stat în scaunul sĕu decât pentru a înălța rugăciune?!“ Cel mai nimerit rĕspuns la asemenĭ cuvinte, și cea mai strălucită apologie a marelui episcop sunt faptele lui.

Dér, „el nu apare ca acela, în urma căruia — în tóte înțelesurile — venia ca un fel de Voevod sufletesc al Românilor de peste munțĭ, făcând din cârja sa o sabie și ducênd nuțiunea sub steagul sĕu, care era numai al sfintei Treimĭ din Blașiŭ“. In comparațiune cu predecesorul sĕu, — dice d. Iorga, — „Aron fiind cum era, trebuia sĕ se înfățișeze mic“.

Va sĕ dică, entusiasmul pentru virtuțile și faptele unuia, trebue sĕ ne opréscă de a vedé pe ale celuialalt.

Condițiunile, pe temeiul cărora Românii primiseră unirea cu biserica Romei, erau în adevĕr egalitatea în drepturĭ a națiunii și bisericei române cu celelalte națiunĭ și religiunĭ ale țĕrii; și prin acésta

*) Dr. A. Bunea, „Mișcarea culturală sub episcopul Aron“, în Istoria despre acesta.

pronunțat cu ocasiunea propunerei pentru denunțarea concordatului, de óre-ce acele cuvinte au fost denaturate. D-l Combes declară că nicĭ odată n'a dis și nicĭ măcar a gândit, că morala predată în școlele publice nu este suficientă prin ea însă-șĭ la educația sufletéscă, și că ea trebue sĕ se sprijinéscă pe dogme. Din contră tot-déuna a lăudat guvernul republican, tocmai pentru că a întrodus în școle învĕțămêntul basat pe ideea de solidaritate socială. Combes a adăogat că morala este cu atât mai nobilă, cu cât ea este basată pe ideile eterne de drept, datorie și dreptate.

Un nou proces.

Dăm loc aicĭ actului de acusare, ce ni-se trimite, în procesul de „agitare la ură a naționalității române contra națiunei maghiare“, ce i l'a intentat procurorul din Deva d-lui *Iosif Stupineanu*, preot,—proces cu care ne ocupăm în primul nostru articol. Etă acest act:

De la procuratura din Deva $\frac{\text{Nr. 275}}{\text{k. ü.}}$/903. Alăturând aicĭ actele investigatóre contra lui Iosif Stupineanu acusat pentru agitare contra naționatății, înaintez următorul

Act de acusare.

Acus pe *Iosif Stupineanu*, care e pe picior liber, născut în Uilacul-de-Câmpie, locuitor în Deva, în etate de 43 anĭ, gr. cat., căsĕtorit, tată a 2 copii, paroch și catechet fără avere, scie ceti, n'a mai fost pedepsit, că a comis delictul de agitare prevĕdut în §. 172, punct 2 din cod. penal, pentru-că în 5 Decemvrie 1902 a agitat în public, verbal, naționalitatea română la ură contra națiunei maghiare în școla elementară poporală de stat din Bârcea-mică, fiind presențĭ vre-o 15 copii. In causa, pentru pertractarea finală, declar de for competent pe on. Tribunal din Deva, ca judecătorie penală (büntető biróság.)

După-ce actul de acusă present a-se va ridica la valóre de drept, la pertractarea ce se va fixa vor fi citațĭ următorii: 1) Acusatul Iosif Stupineanu din Deva. 2) martorul Bodosi Lajos. 3) soția lui Fodor Nicolae născută Tollas Elisabeta și fiică-sa. 4) Fodor Vilma. 5) Viszeriu Petru. 6) Herpenes Petru l. Mihai. 7) Surr Saveta scolăriță. 8) Tollas Albert, școlar. 9) Tollas Ion școlar. 10) Viszeriu Eva, școlăriță. 11) Herpenes Mari, școlăriță 12) Popa Péter școlar. 13) Stirb Anna școlăriță. 14) Roman Péter martor. 2—14 din Bârcea-mică. Documentele despre averea și purtarea morală a acusatului le voiŭ arăta la petractarea finală.

Motive.

Prin fasiunea martorilor ceruțĭ se cita la pertractarea finală, fără de nicĭ o îndoială e documentat faptul că: Iosif Stupineanu locuitor în Deva preot gr. cat. și catechet în diua de 5 Decemvrie 1902, presentându-se în Bârcea-mică a dis învĕțătorului de la școla reg. ung. elementară poporală de stat cu numele Bodosi Lajos, că copii gr. cat. de la acéstă școlă, de aicĭ încolo nu-i va mai catechisa preotul din Băcia, ci dênsul, pentru-că cu acésta l'a însărcinat episcopia gr. cat. din Lugoș; și după-ce numitul învĕțător a dat voie sĕ între în școlă Iosif Stupineanu, acolo a dis numitul cătră cei vre-o 15 copii adunațĭ, carĭ după datină l'au salutat cu „adjon az Isten joreggelt“, că de aicĭ încolo nicĭ pe el, nicĭ pe altul sĕ nu-l salute unguresce, ci tot-déuna și pe orĭ și cine sĕ-l salute românesce, pentru-că ei sunt Valahĭ, și bine sĕ bage de sémă, că Ungurii vréu sĕ facă Ungurĭ din ei, dér sĕ nu se dea cât pot; apoi le-a mai spus că va face școlă valahă în Bârcea-mare, și până la edificarea ei îi va duce la școla valahă din comuna vecină S.-Andreș, pentru-că aicĭ voesc a face Ungurĭ din ei.

Despre Fodor Vilma a dis că numele ei e slovăcesc, orĭ nemțesc; pe Tollas Albert l'a „botezat“ (keresztele el) Adam (?), pe Tollas János-*Iuon*, pe Viszeriu Eva-*Vuța*, pe Herpenes Mari-*Măriuca*, pe Popa Péter-*Petru* pe Surr Erzsi-*Saveta*, respective le-a spus amintiților școlarĭ, că pe dênșii nu-i chiamă așa cum 'i strigă de comun în școlă, ci cum i-a numit el; în fine când a eșit din școlă copii școlarĭ salutând unguresce pe cărăușul acusatului, Román Péter, acusatul ridicându-șĭ mâna, amenințându-i le-a dis sĕ nu salute unguresce ci românesce, că-i bate.

Acusatul négă tóte celea spuse de copiiĭ școlarĭ, de părinții lor și de învĕțătorul lor, și dă la protocol, că din întreg lucrul numai atâta e adevĕrat, că el a spus copiilor școlarĭ, că pe el, ca pe preotul lor român, sĕ cuvine sĕ-l salute românesce. Mai dă la protocol acusatul și aceea, că el a avut drept de a merge la acea școlă și a catechisa, pentru-că cu acésta l'a însărcinat episcopul gr. cat. din Lugoș și nicĭ n'a ținut nicĭ nu ține necesar, ca în misiunea sa sĕ-șĭ céră permisiune ministerială.

Insĕ faptele enarate sĕvîrșite și atitudinea manifestă a acusatului s'au dovedit în sarcina acusatului, pentru-că vorbele copiilor școlarĭ spuse părinților și învĕțătorului precum și judelui de instrucție, au provenit din próspĕta vorbire a acusatului imprimată în inima lor crudă și nicĭ nu se póte crede, că copii sĕ fie atât de stricațĭ, ca sĕ scornéscă de la ei atarĭ vorbe și fapte, pe carĭ nu le-au audit și nu le-au vĕdut.

Pe basa acestora dér e fapt dovedit că amĕsurat §-lui 172 alineatul 2 din codul penal, acusatul a comis agitare de naționalitate, pentru-că în public în fața a 15 persóne a agitat naționalitatea română cu cuvêntul la ură contra națiunei maghiare.

Atitudinea și fapta acusatului califică pe deplin noțiunea, ațîțării la ură, pentru-că salutându-l copii în limba maghiară, le-a interdis cu amenințărĭ și cu bătae de a mai vorbi unguresce în școlă și afară de școlă, ceea-ce o dovedesce cu aceia că ei sunt valahĭ și că Ungurii vréu sĕ-i facă Ungurĭ, dér sĕ nu se lase cât pot; când în locul numelor pronunțate unguresce le dă *nume valahe*, apoi sĕ esprimă că în Bârcea-mare le va face școlă valahă și că până atuncĭ 'i va duce la școla valahă din S. Andreș.

E lucru neîndoios, că tot în fața elevilor vré sĕ facă sĕ apară ca odios aceea ce le interdice și-i amenință cu bătae, décă vor face ceea-ce le a interdis, Și spre așĭ ajunge scopul vré sĕ influințeze sufletul accesibil al copiilor cu poruncă și amenințare, prin urmare în mod propriu ațîță la ură, și prin acésta atacă pacea internă a statului, umplând inimile crude ale pruncilor de ură contra națiunei maghiare. Astă o dovedesce și acea împrejurare, că acusatul pe nedreptul a întrat în acea școlă, pentru-că cu instruirea religiunei gr. cat. din Bârcea-mică a fost însărcinat preotul din Băcia și nu acusatul al cărui scop a fost că numai sub pretestul de a catechisa a întrat în aceea școlă, ca sĕ agite ceea-ce este destul de dovedit. In urma acestor motive a trebuit sĕ ridic acusă contra inculpatului.

Deva, la 14 Ianuarie 1903.

Horváth, m. p.
procuror.

SCIRILE DILEI.

— 24 Ianuarie v

Unirea principatelor române. Astădĭ în 24 Ianuarie v. se împlinesc 44 anĭ de la unirea principatelor române. Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor va da astădĭ la Ateneul Român din Bucurescĭ o serată literară și musicală cu următorul program: 1) *Ideia de stat și ideia națională*, de G. Panu. 2) *Corurĭ populare românescĭ* sub conducerea d-lui Chiriac, profesor la conservatoriu.

Procesele de pressă ale „Tribunei“. Erĭ s'a început la curtea cu jurați din Clușiŭ judecarea proceselor de pressă ale „Tribunei“ din Sibiiu. Inculpat este Gheorghe *Mohan* culegător tipograf, care semna ca redactor responsabil pe timpul când s'au publicat articolele inculpate, 8 la numĕr. Juriul s'a constituit sub președința baronului Szentkereszty asistat de judecătorii Issekutz și Jékey. Interpret Dr. Tauber, procuror Csipkés. Apĕrător Dr. Cassiu Maniu.

Mandatul din Ceica. „Alkotmany“ de la 5 Februarie spune, că afară de advocatul Dr. Geza *Dési* și vicarul din Oradea-mare Vasilie *Mangra*, la mandatul din Ceica vor mai candida și „un diarist român cu program naționalist“, și kossuthistul *Szalay* Karoly.

Korodi — Berlin — München. Sub titlul acesta „Székely Lapok“ din T.-Mureșului scrie, că deputatul *Korodi* primele depeșe despre verdictul curții cu jurați în cunoscutul proces de pressă de la T.-Mureșului, le-a trimis — la *München* și *Berlin*...

Cununie. Domnul Mihail *Șomlea*, farmacist îșĭ va serba cununia religiósă cu d-șóra Elena Cristea *Bistrițianu* Duminecă în 26 Ianuarie v. la biserica Sf. Ilie din Bĕrlad. — Sincere felicitărĭ!

Un editor român în audiență la Maiestatea Sa. Cetim în „Cronica“: Editorul Emil *Socecu* din Bucurescĭ a fost primit Joi în audiență la Maiestatea Sa Monarchul la „Burg“-ul din Viena. D-l Emil Socecu a oferit Maiestății Sale un strălucit album cu desemnele tuturor uniformelor militare române, esecutate în stabilimentele sale. Monarchul le-a admirat forte mult, arătând o mare bucurie pentru acest dar.

Societatea sodalilor românĭ „Lumina“ din Brașov îșĭ va ține adunarea generală Duminecă în 2/15 Februarie 1903 cu ordinea dilei: 1) Raportul general pe 1902. 2) Censurarea socotelilor pe 1902. 3) Intregirea locurilor vacante în comitet. 4) Propunerĭ. Brașov, la 18 Ianuarie v. 1903. Arsenie *Vlaicu*, președinte.

Pentru fondul casei naționale au mai contribuit ca rĕscumpĕrare a felicitărilor de anul nou următorii domnĭ: 1) Augustin Antal, protopop, Beiușiŭ, 2 coróne, 2) Traian I. Marcu, contabil, Satul-nou, 1 cor., 3) George Popovicĭ, paroch, Cliciova, 10 cor., 4) Doroteiu Cimbulea, A.-Iulia, 2 cor., 5) P. S. Cirlea, A.-Iulia 2 cor. 6) Dr. Todorescu, A.-Iulia, 4 cor., 7) Paul Olteanu, înv. pens. Hațeg, 2 cor., 8) Liviu Iancu, preot, Visag, 1 cor. In total 944 cor. 70 banĭ. Sibiiu, în 5 Febr. 1903. *Dr. C. Diaconovich.*

Mórtă, îngropată și totușĭ vie. Minunea asta s'a întêmplat tocmai la M.-Vasarhely. Nevasta unui Sĕcuiŭ era la spital și avea de vecină în 'pat pe-o altă femeie bolnavă. Se întêmplă, că móre vecina. Din greșéla îngrijitórei însĕ schimbându-se țidula de la căpătâiul celei vii cu numele femeii celei mórte, se face actul de deces pe numele celei vii. Bărbatul este avisat și vine de asistă la înmormêntarea „repausatei“, plângênd cu lacremĭ ferbințĭ pe mormêntul ei. Sĕcuiul se duce acum acasă, dér ce sĕ vedĭ? Peste o sĕptĕmână îi vine și nevasta. Sĕcuiul a rĕmas încremenit, că i-a înviat soția și adunându-se tot satul, se mirau de acéstă minune. Numai după-ce s'a încredințat Sĕcuiul cu acte oficiale de la spital despre greșéla, ce se făcuse, îi mai veni inima la loc. Așa scrie „*Székelység*“ din M.-Vasarhely...

O esposiție de fotografii de amatorĭ la Ateneu. Prin mijlocul lui Febr. se va deschide în palatul Ateneului din Bucurescĭ o esposiție de fotografii. Comitetul de organisație rógă 'pe domnii amatorĭ fotografĭ, sĕ trimétă la una din adresele mai jos notate, până la 1 Februarie cel mult, fotografiile ce voesc a expune. Acestea vor fi supuse la aprecierea unui juriu. Fotografiile vor fi însoțite de numele și adresa proprietarului. Esposiția se face în folosul policlinicei „Regina Elisabeta“. (ss) Theodor *Nica*, 23 strada Cometa. Dr. I. *Radovicĭ*, 83 strada Polonă.

---

libertatea de a-șĭ înființa școle naționale și dreptul de a fi primițĭ în școlele strĕine. Primul episcop, care a început sĕ lucreze pentru câștigarea acestor drepturĭ promise, însĕ neîmplinite nicĭ astădĭ decât în parte, a fost Inocențiu Klein. El a luptat ca nimenĭ altul. Insĕ cu tótă energia sa, în adevĕr eroică, în împrejurările de atuncĭ, căderea lui pe terenul politic era fatal hotărîtă, într'un mod séu într'altul. Pentru-că dinastia imperiului austriac, cu tótă bunăvoința sa pentru Românĭ, avea în vedere înainte de tóte interesele sale; și se afla prea slabă față cu aristocrația țĕrii, cea mai mare parte calvină și protestantă. Inșișĭ catolicii se opuneau totdéuna ordinelor imperiale, favorabile poporului român.

Aron a vĕdut greutățile, carĭ nu le-a putut învinge voința de fier a lui Klein, și a înțeles că tóte sacrificiile făcute pentru emanciparea și ridicarea poporului vor rămâné fără succes, cât timp poporul va zăcea în întunerec. Din acéstă causă el șĭ-a îndreptat și concentrat tótă activitatea în educațiunea poporului prin școlĭ și prin preoțĭ luminațĭ.

Acéstă trebuință a recunoscut'o în urmă și Klein și a aprobat calea apucată de urmașul sĕu, cum spune, el însușĭ într'o scrisóre adresată lui Aron, după ce a cunoscut intrigile, carĭ îi îndușmănise în 1747, și a vĕdut nevinovăția lui Aron.

„Bine ai dis tu la despărțirea nóstră în Viena, când ne-am despărțit între lacrimĭ: Națiunea trebue crescută, educată, ca sĕ fie ea în stare de a se emancipa. Acei singuraticĭ, carĭ se jertfesc pentru națiune, sunt astădĭ ca un beliduce zelos și înflăcărăt, dér fără armată. Vor trece secolĭ póte, până ce sîmburele sădit va rĕsări. Cu mare bucurie sufletéscă urmăresc toțĭ pașii tĕi, și vĕd că în adevĕr tu aruncĭ sĕmința cu mână plină. Ea va rĕsări de sigur, nu mai de ar fi cine sĕ păzéscă, sĕ nu i-se taie rădĕcina“.*)

Nicĭ lui Aron nu-i lipsia curagiul și spiritul național. O probă strălucită de tărie morală a dat el chiar la numirea sa de episcop, prin refusul de a primi lângă sine pe teologul iesuit și a-l salaria din venitul episcopesc; deși prin acest refus risca de a nu fi confirmat. Apoi și el, ca și G. Șincai și P. Maior, se însuflețise la privirea columnei lui Traian în Roma, de unde scria inspirat când era student: „Unde-i gloria strĕbună! Unde-i patria română! Ardealul, pămênt de jale, scumpă țéra mea!“ Și acest foc sacru a ars în sufletul lui tótă viéța.

„Oh, Dumnedeule!“ — dicea el, c'un an înainte de a muri surorii sale, pe care dușmanii încă reușiră a o învrăjbi în contra lui. „Décă neamul nostru s'ar puté mântuì prin jertfă, ce n'așĭ fi eu în stare sĕ fac? Dér nu, de o miie de orĭ nu, sabia nu străbate prin întunerec, prin întunerec numai lumina străbate. Numai omul cult și religios se póte entusiasma, alții se pot fanatisa; va fi flacără, dér lumină și căldură nu“.

Etă motivul pentru care Aron a renunțat la lupta politică. Și óre nu erau întemeiate convingerea și planul sĕu? Sĕ presupunem că Aron ar fi urmat, „în tóte înțelesurile“, pașii înaintașului sĕu; că ar fi încercat sĕ continue și el lupta începută de Klein pentru drepturile naționale. Ar fi răsbit el óre, un singur om, cu numĕroșii și puternicii inimicĭ ai Românilor? N'ar fi stăruit aceștia sĕ-l piardă în orĭ ce mod? Dinastia austriacă, care cu tóte promisiunile făcute Românilor în mod sĕrbătoresc, pentru a-șĭ mântui interesele a jertfiit pe Klein, ar fi susținut ea óre, și ar fi putut susținé pe Aron în o luptă politică cu aristocrația imperiului? De sigur nu. El încă ar fi fost sacrificat, și póte aruncat în fundul unei închisorĭ ca rĕsvrătitor. In locul lui s'ar fi numit ruteanul Olsavsky, séu un alt strĕin, cum s'au dat episcopĭ sîrbĭ neuniților, carĭ au rĕmas supușĭ metropolitului din Carloviț până la jumătatea veacului al 19, când i-a eliberat Șaguna. Fondurile adunate de Klein pentru școlĭ ar fi fost risipite, s'au întrebuințate în scopurĭ contrare tendințelor lui. Séu, urmare și mai probabilă, acele fondurĭ ar fi fost luate pe sama erariului sub cuvênt, că sunt dăruite de corónă, de și în realitate erau cumpărate cu banii celor doi episcopĭ și ai clerului, pentru-că ar fi venit alțĭ Visarionĭ și Sofronii cu promisiunĭ de drepturĭ de la Carloviț și întreg poporul împreună cu preoțimea ar fi părăsit unirea și s'ar fi înjugat la carul ierarchiei sêrbescĭ și al slavismului, sprijinit cu multă putere și autoritate de Rusia.

Resultatul?.. Mĕ infiorez a-l dibui prin întunerecul unui viitor astfel plănuit

*) Vedĭ „O lacrimă fierbinte“, de I. St. Șiuluțiu, broș. I. pag 22.

Seculicĭ, 60 str. Polonă. Dr. I. Costinescu, 75 str. Romană.

Furt de depeşe în Constantinopol. La oficiul telegrafic din Pera s'au descoperit marĭ neregularităţĭ. S'a descoperit anume, că s'au vîndut unei puterĭ strĕine depeşe oficiale şi s'a dat de urma unor defraudărĭ enorme în cassă. Directorul oficiului telegrafic a fost arestat. Este vorba de depeşele oficiale englese, carĭ s'au vîndut unei ambasade strĕine, care are cheia depeşelor cifrate englese. Ambasada englesă a cumpĕrat cu suma de 100,000 francĭ tóte alfabetele cu cifre ale telegrafului turcesc. *„Eastern Company“* comunică ast-fel regulat tóte secretele guvernului otoman.

Campania anticongregaţionistă. Petiţiile înaintate ministrului preşedinte de către institutele congregaţioniste urméză a fi cercetate în acel ministeriu. Ministrul preşedinte a respins până acuma pe temeiul motivării comisiunei instrucţiei 2200 de petiţiĭ. Călugării carthausenĭ au înaintat deputaţilor un memoriu, în care resping motivele lui *Combes* aduse în sprijinul refusului sĕu.

O calfă de tăbăcar spânzurat. Martin Leonhardt, calfă de tăbăcar în etate de 30 anĭ s'a spânzurat în şoprul unei cârciume din strada gării. Causa sinuciderei este necunoscută.

Comandantul flotei ruse din Marea-Négră. Se asigură din sorginte competentă, că vice-amiralul Skryjdlow, comandantul escadrei din Oceanul Pacific, ar fi fost numit comandant al flotei şi porturilor din Marea-Négră, în locul decedatului vice-amiral Tyrtoow.

Principesa de Saxonia la Geneva. Principesa Luisa de Saxonia şi Giron au sosit la Geneva. Principesa va sta aicĭ numai puţin timp şi va pleca apoi singură, în curênd, la Salzburg.

Pedepsirea elevilor de la şcóla politechnică militară din Paris. Ministrul de rĕsboiŭ frances a hotărît eliminarea a 60 elevĭ de la şcóla politechnică şi turolarea lor la regimente, pe motiv, că au refusat elaborarea unei tese. Elevii îşĭ motivau refusul cu aceea, că numita tesă nu este în consonanţă cu programul şcólei. Tóte foile se ocupă de casul acesta. Pressa naţionalistă ia apĕrarea elevilor, despre carĭ dice, că sunt victimele rigórei estreme, ce domnesce la şcóla politechnică. Mai mulţĭ deputaţĭ vor interpela pe ministrul de rĕsboiŭ în cestiunea acésta. Unul dintre profesorii şcólei a declarat unui diarist, că pedépsa ministrului a fost prea aspră şi că e probabil, că va fi revocată.

Inaintărĭ în corpul technic. In corpul technic de pe lângă Ministeriul de lucrărĭ publice român s'au făcut câte-va înaintărĭ, între carĭ la gradul de inginer şef clasa I d-l Romulus *Baiulescu*, şef de divisie la căile ferate, care de la 10 Maiŭ 1897 era inginer şef cl. II.

Demisiune. D-l Dr. Gavrilă *Onişor*, numit director la şcóla normală din Bêrlad, cu începerea anului şcolar 1901/902, după cum cetim în diarele din Bucurescĭ, a demisionat din acea funcţiune. Demisiunea d-sale a fost primită. D-l Onişor a urmat în direcţia şcolii după d-l V. Gr. Borgovanu, care funcţionase ca director şi profesor la acea şcólă întreg anul şcolar 1900/901.

Rĕsplata muncii. Dilele acestea s'a conferit mai multor persóne, carĭ şi-au câştigat merite pentru învĕţĕmêntul primar, medalia *„Rĕsplata muncei“*, cl. I. Intre cei distinşĭ vedem şi numele d-lui Constantin *Gabrielescu*, prefectul judeţului Brăila.

Rectificare. In convocarea adunării generale a institutului de credit şi economii „Parsimonia“ din Bran, publicată pe pag. a 4-a a numĕrului 16 de la 4 Februarie, s'au strecurat douĕ erorĭ, şi anume în loc de a **VIII-a** adunare generală s'a dis a *VII-a* adun. gen., şi în loc de o **Febr. 1903**, s'a dis 6 Februarie 1902 — ceea-ce prin acésta se rectifică.

---

pentru biserica şi poporul român, când mi-aduc aminte, cât de tare sĕ înfipsese mai târdiu Rusia în principatele romane, aşa încât a trebuit sĕ vină rĕsboiul de la 1853, cele şése puterĭ europene şi autoritatea de dictator a lui Napoleon al III-lea, ca sĕ le smulgă de sub despotismul ei, numit protectorat

Când scim dér, că pe la 1750 Românii erau pretutindenĭ apăsaţĭ sub îndoitul jug al întunerecului şi al strĕinilor, carĭ lucrau pentru nimicirea lor, când însăşĭ biserica, singura instituţiune în care li se mai păstra limba, singurul adăpost al esistenţei lor naţionale, le era răpită în Bănat şi Bihor de Sêrbĭ, în Maramureş de Rutenĭ, în Muntenia şi Moldova de Grecĭ, când ne gândim că în tótă Românimea, şcólile din Blaşiŭ erau atuncĭ singurul punct luminos, de unde a rĕsărit sórele reînvierii naţionale, care a strălucit atât de viu la 1848, — trebue sĕ recunóscem, împreună cu istoricul lui Petru Pavel Aron, că acest episcop a fost nu un „om mic şi neînsemnat“, ci „o specială providenţă în istoria neamului românesc“.

M. Străjanu.

Un pas spre inaintare.

Zlatna, Ianuarie 1903.

Onorată Redacţiune!

Sunt abia 8 lunĭ de dile de când un grup de dame şi ţĕrance în frunte cu stimata dómnă Elena Albini, conduse de iubirea faţă de biserică şi purtând la inimă sórtea copiilor orfanĭ şi sĕracĭ, s'au hotărît a înfiinţa pentru acest scop o Reuniune.

Pentru a duce la îndeplinire ideia salutară, d-na Albini n'a cruţat nicĭ o ostenélă, ci din casă în casă a umblat pe la toţĭ aceia despre carĭ scia, că orĭ când stau gata a jertfi pe altarul naţiunii. A umblat din casă în casă prin noroiŭ şi ploie, nu din vanitate după merite, ci numai şi numai pentru a vedé realisate celea propuse.

Şi într'adevĕr, glasul d-nei Albinia n'a sunat în pustie, deórece acéstă ideie a fost cu însufleţire primită de cei mai mulţĭ dintre Românii de aicĭ şi în scurt timp s'au înscris cu membrii 102 inşĭ (dame, domnĭ, ţĕranĭ şi ţĕrance) representând un capital de 1203 coróne, punêndu-se astfel basa „Reuniunii femeilor române gr. cat. din Zlatna“ cu scop de a înfrumseţa biserica şi a ajutora copiii sĕracĭ.

De la înfiinţarea ei, acéstă Reuniune a desvoltat o activitate febrilă. A aranjat 2 petrecerĭ, care de care mai bine reuşite, a împodobit biserica cu 2 feşnice din piatră cioplită fórte frumos aurite, şi a tipărit statutele etc.

Dintre cei înscrişĭ ca membrii până acum au şi grăbit mulţĭ a-şĭ achita taxele lor, aşa că adĭ tinera Reuniune dispune de o avere de 578 coróne 90 banĭ în numĕrar, dintre carĭ 499 cor. formézâ fondul neatacabil, ér 79 cor. 90 b. este fondul disponibil al Reuniunii.

Speranţa într'un viitor mai fericit, credinţa în legea strămoşéscă şi iubirea către de-apróapele, acéstă anghiră a mântuirii, a dat impuls damelor române de aicĭ, ca în unire se contribue la ridicarea vadei bisericeĭ lor şi la ajutorarea copiilor orfanĭ şi sĕracĭ, carĭ adĭ plâng şi suspină şi nu-i inimă îndurătóre, care sĕ-i asculte.

Fiind în bună credinţă, că toţĭ carĭ au promis prin subscrierea lor ducerea la îndeplinire a acestor scopurĭ, au şi înţeles însemnătatea lor, sperez, că promisiunea făcută îşĭ vor ţine-o şi-şĭ vor jertfi bucuros obolul pe altarul bisericeĭ şi al naţiunii lor; credem că îşĭ vor sci face datoria, deórece o promisiune numai atuncĭ póte fi privită ca isvorită din inimă, când ea este şi împlinită.

eu.

Masa studenţilor academicĭ din Cluş.

Intrate:

1) Dela „Economul“ institut de credit şi economii Cluşiŭ . .	1000 cor.
2) Dela „Mielul“ casă de împrum şi păstrare, Poiana	50 „
3) Dela „Patria“ casă de economii, Blaşiŭ	400 „
4) Dela „Fortuna“ institut de cred. şi econ. Rodna-veche .	20 „
5) Dela „Bihoréna“ institut de credit şi econ. Oradea-mare .	20 „
6) Dela „Someşana“ institut de credit şi economii, Deşiŭ . .	180 „
7) Dela d-l Dr. Zosim Chirtop advocat, Câmpenĭ	200 „
8) Dela Ilust. Familie Mocsonyi	200 „
9) Dela d-l Emanuil Ungureanu advocat, Timişóra	100 „
10) Dela „Schinteia“ institut de credit şi economii Tăure . .	10 „
11) Dela d-l Alexa Pokol proprietar de mine, Baia-mare .	100 „
Total:	**2280** cor.

Eşite:

1) Plătit pt. prânduri pro Octomvrie 1902	195.84 cor.
2) Plătit pt. prândurĭ pro Novembrie 1902	240.— „
3) Plătit pt. prândurĭ pro Decemvrie 1902	300.— „
Total:	**735.84** „

Recapitulaţiune:

Intrate	2280.— cor.
Eşite	735.84 „
Rest de cassă	**1544.16** „

Cluşiŭ, 30 Ianuarie 1903.

Direcţiunea
institutului de credit şi economii „Economul“.

In contra focului.

In congresul petroliştilor din Bacu ţinut în luna Decemvrie, s'a făcut o comunicare asupra unei invenţiunĭ a d-lui A Laurent din Bacu, care constă într'un lichid, care stinge la minut focul.

Lichidul a cărei composiţie n'a fost încă divulgată de inventator, decă e aruncat într'un rezervoar cu petrol, se ridică şi sĕ întinde pe tótă suprafaţa reservorului în formă de spumă îmbibată cu gaze In momentul când vine în contact cu focul, se transformézâ într'o peliţă, care nu mai permite arderea lichidului de sub ea.

Lângă rafineria societăţii caspice s'a săpat o grópă cu o suprafaţă de 10—15 metri pătraţi, în care s'a aruncat mai întâiŭ vr'o 60 litri petrol brut şi apoi lichidul şi s'a dat foc. Experienţa a reuşit pe deplin. S'a procedat la alte experienţe în dimensiunĭ mai marĭ. Lângă marile reservoare de petrol din Cernii Sorod, s'au făcut 2 gropĭ: una mai mică şi alta mai mare în adêncime de câte 30 centimetri. Ambele gropĭ au fost apoi umplute cu petrol şi li s'a dat foc în acelaşĭ moment. După o jumătate de oră de ardere, d-l Laurent a stins la moment şi în douĕ rêndurĭ focul din grópa mai mică. Apoi representantul societăţii Nobel a propus sĕ se procédă la stingerea focului din grópa mai mare, care ardea pe tótă suprafaţa ei.

Printr'un mic canal, făcut de ocasie, d-l Laurent a trimis lichidul în acea grópă Focul s'a stins fórte repede. Marginile gropei ardea încă. Cu ajutorul unei pompe ele au fost stropite cu acel lichid şi stinse.

In grópa cea mai mare, s'au turnat apoi câteva butóie cu gazolină şi s'a dat foc. După o ardere de 10 minute s'a procedat la stingerea focului în acel mod simplu şi lesnicios, ca şi mai înainte. In tóte experienţele, procesul stingerei n'a durat mai mult de o minută.

Comisiunea a constatat succesul experienţelor esecutate şi resultatul se va consemna în raportul ce-l va face.

Literatură.

Publicaţiunile Academiei Române. Au apărut acum publicaţiunile mai jos însemnate şi se află de vêndare la următórele librării: *Socec et Comp.* Bucurescĭ. — *Otto Harassowitz* Leipzig. — *Gerold et Comp.* Viena (Stefansplatz). 1) *Dr. V. Babeş şi P. Riegler*: Mortalitatea pescelui de la Herĕstrău şi de la Teiul Dómnei din primăvara anului 1902, banĭ 20. 2) *Fericle N. Papahagi*: Megleno-Românii, studiu etnografico-filologic part. II. Lei 1.40.

Necrolog.

D-l Gavril *Trifu*, profesor de preparandie în pensiune, a suferit o grea perdere prin mórtea soţiei sale Emilia. Adresând întristatului soţ, precum şi întregei familii sincerile nóstre condolenţe, lăsăm sĕ urmeze următorul anunţ funebru:

Subscrişii cu inimă înfrântă de durere fac cunoscut, cumcă **Emilia Trifu** născ. *Weiss*, cea mai bună maică şi soţie, şi-a redat blândul ei suflet Creatorului în anul al 55-lea al vieţei şi 36 al fericitei sale căsĕtoriĭ. Scumpa adormită se va aşeda la odihna eternă în 6 a lunei curente, ér sfânta liturgie pentru repausul sufletului ei se va celebra în 7 diminéţa la 8 óre. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Şimleul-Silvaniei, la 5 Februarie 1903.

Gavril Trifu ca soţ. Emilia, Eugenia, Adela ca fiice. Barbara Trágy, Ana Weiss ca surorĭ. Ignaţiu Weiss, Francisc Weiss, ca fraţĭ. Francisc Trágy, Titu Trifu ca cumnaţĭ. Maria Trifu ca sócră. Ana Weiss ca cumnată. Ioan Kövari, Ilie Moga, Dr. Coriolan Meseşianu ca generĭ. Gavril, Silvia, Marióra, Adela, Salustia, Tiberiu, Anica, Lucia, ca nepoţĭ şi nepóte.

ULTIME SCIRI.

Cluşiŭ, 6 Februarie. (Telegramă part a „Gaz. Trans.“) Procesele de pressă ale „Tribunei“ din Sibiiu, a căror judecare s'a început erĭ la curtea cu juraţĭ de aicĭ, şi despre carĭ se credea, că vor dura trei dile, s'au terminat astădĭ la órele de amédĭ. Acusarea a susţinut'o procurorul *Csipkés*, ér apĕrarea Dr. Cassiu *Maniu*. După-ce erĭ s'a terminat cetirea articolelor şi ascultarea inculpatului Georghe Mohan, adĭ înainte de amédĭ au urmat pledoariile. Juraţi retrăgêndu-se, după o scurtă chibzuire au reapărut în sală şi primul jurat a rostit verdictul, care a fost *afirmativ*. In urma acestui verdict, preşedintele baronul *Szentkeresty* a cetit sentinţa tribunalului:

Gheorghe Mohan este condamnat pentru agitaţiune la cincĭ spre dece lunĭ închisóre de stat şi II.000 coróne amendă. Apĕrătorul anunţă recurs in cassaţie. **Mohan a fost deţinut.**

Diverse.

Cărţile apărute în limba germană în cursul anului 1901. Cele mai multe cărţĭ au apărut anul trecut în limba germană (Germania, Austria şi Elveţia germană) după cum se póte vedea din următórele date autentice bibliografice: Germania 25.331, Anglia 6044, Statele Unite din America 8141, Franţa 9432. Din următórele ţĕrĭ avem date numai din 1900: Italia 9935, Statele Unite americane 8141, Belgia 2610, Danemarca 1251, Ţĕrile de jos 2889, Norvegia 646, Svedia 1683.

După diferitele specialităţĭ, publicaţiunile germane se împart: Colecţii bibliografice: 675, Teologia: 2309, Drept 2246, Medicină 1685, Sciinţe naturale şi matematică 1332, Filosofie (theosofie) 439, Educaţie, scrierĭ pentru tinerime: 3798, Filologie şi literatură 1529, Istorie 1012, Geografie, hărţĭ 1327, Strategie 618, Comerciŭ şi industrie 1619, Architect şi inginerie 771, Economia de casă, agricultura silvicultura 835, Beletristică 3406, Arta 837, Literatură poporală şi mixtă 607, Diferite 485.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Călindarul Plugariului.

A apărut şi se póte procura de la tipografia *A. Mureşianu* — Braşov, „**Călindarul Plugariului**“. Preţul, cu porto, **25 cr.** (50 banĭ).

Acest călindar, care apare acum în anul XI, cuprinde în afară de datele obicĭnuite calendaristice, geneologia domnitorilor din Europa, taxele telegramelor şi cele poştale, scala timbrelor, Mĕsurile, tîrgurile din Ardeal şi Ungaria şi lista advocaţilor românĭ.

In *partea literară* vedem portretul bine reuşit al repausatului episcop *Mihail Pavel* cu o biografie, de Augustin Paul, Rugăciune (poesie) de M. Eminescu, Restignirea lui Isus, de Sinkiewitz (un admirabil fragment din romanul „Sĕ-l urmăm“). Călugăreuii (poesie) de C. Sandu, Cincĭ într'o păstaie (poveste de Andersen), Luléua lui moş Radu, Legenda pămêntului şi a muncii, de Dim. Dan, „Al mai tare om din lume“ (poesie în dialect bănăţenesc) de regretatul tinĕr poet Victor Vlad Delamarina.

Partea economică este şi în acest an bine representată prin următórele articole: „Duşmanii economiei“ de Ioan Georgescu; „Plantarea pomilor“ de A. Boldor, „Causele de ce sĕmĕnăturile sunt rele“ de N. H. Vechiulescu, „Insecte stricăciόse pomilor şi viilor“, „Ce plătesce banul şi cum îl cruţăm noi?“

După partea economică urméză pe mai multe paginĭ diferite *„poveţe“*, apoi „Diverse“ şi în fine „Anecdote şi Glume“.

Ca adaos sunt şi anul acesta o mulţime de anunţurĭ.

Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Ianuarie n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	121.20
Renta de coróne ung. 4%	99.75
Impr. căil. fer. ung. în aur $3^1/_2$%	93 65
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	99.65
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	99.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	94 80
Bonurĭ rurale croate-slavone	99.—
Impr. ung. cu premii	201.75
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	160.—
Renta de hârtie austr.	100.80
Renta de argint austr.	100.75
Renta de aur austr.	121 10
Rente austr. 4% de coróne	101.65
Losurĭ din 1860.	155 50
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	15.95
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	744.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	697.25
Napoleondorĭ	19.07
Marcĭ imperiale germane	$117.07^1/_2$
London vista	$239.92^1/_2$
Paris vista	$95\,42^1/_2$
Note italiene	95.55

„LIPOVANA“, institut de cerdit şi economii în LIPOVA.

CONVOCARE.

Domnii acţionarĭ ai institutului de credit şi economii **„Lipovana“** societate pe acţii se învită la

a IX adunare generală ordinară,

ce se va ţiné în **19 Faur n. a. c.** la **10 óre** a. m, în localul institutului, opidul Lipova.

Obiectele de pertractare:

1. Raportul direcţiunei pe al nouĕlea an de gestiune.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Deciderea respective aprobarea bilanţului pe 1902; darea absolutorului direcţiunei şi comitetului de supraveghere (§. 26 din statute).
4. Deciderea asupra întrebuinţărei profitului curat şi fixarea dividendelor pe 1902 (§. 26 şi 46 din statute).
5. Pertractarea eventualelor propunerĭ (§. 26 litera *g* din statute).

Domnii acţionarĭ, carĭ voiesc a participa la adunarea generală, în conformitate cu § 16 din statute se avizéză a depune la cassa institutului acţiile înainte de deschiderea adunărei generale.

Lipova, în 26 Ianuarie 1903.

Ales. Mocsonyi, m. p
preşedinte.

Contul bilanţului.

ACTIVE:		Coróne	f.	PASIVE:		Coróne	f.
Cassa în numĕrar		12675	32	Capital		100000	—
Escompt		735223	25	Fond de reservă		42919	38
Credite personale		33131	50	Fond de pensiunĭ		2968	-
Credite cambiale cu acoperire hipot.		88198	48	Depunerĭ		588825	72
Imprumut hipotecar		42570	—	Reescompt		169223	60
Lombard		11489	50	Dividende pe 1899	32		
Efecte		2963	—	„ „ 1900	128		
Mobiliar	1050			„ „ 1901	96	256	
Amortisare	105	945	—	Interese transitóre		10043	—
Giro-Conto		304	51	Diverse conturĭ creditóre		2045	81
Cont Curent		1071	68	Profit curat		20212	62
Diverse conturĭ debitóre		7922	78				89
		936495	02			936495	02

Profit şi Pierderĭ.

EŞITE:		Coróne	f.	ÎNTRATE:		Coróne	f.
Interese de depunerĭ	29348 50			Interese:			
„ „ reescompt	10069 90			de escompt	62892·13		
„ „ cont curent	171·10	39589	50	„ credite personale	3109 60		
Spese		2031	14	„ cambiale cu acop. hipot.	6600·80		
Salare, chirie, diverse		7504	—	„ împrumut hipotecar	2993.18		
Marce de presenţă		936	—	„ lombard	994·42		
Contribuţiune directă	6321·97			„ efecte	170· –	76760	13
10% dare după int de dep.	2934·85	9256	82	Provisiunĭ		2875	22
Amortisare din mobiliar		105	—				
Profit curat		20212	89				
		79635	35			79635	35

Lipova, 31 Decemvrie 1902

Voicu Hamsea m. p., director esecutiv.

Ioan Dejenariu m. p., prim-comptabil.

Direcţiunea:

I. Cimponeriu m. p., *Dr. G. Popescu* m. p., *V. Dehelean* m. p, *P. Papp* m. p,
A. Ciugudean m. p., *I. Crişan* m. p.

Confrontându-se cu cărţile principale şi ausiliare, le-am aflat esacte.

Lipova, 26 Ianuarie 1903.

Comitetul de supraveghere:

Teodor Ceontea m. p., preşedinte. *Teodor Cosma* m. p, *Stefan Bordosiu* m. p., *Vasilie Bogoiu* m. p., *Terenţiu Petrovicĭŭ* m. p.,